

Smartare lokalinvesteringar med dialog och tajming

Hört talas om byggprojekt som blir dyrare under arbetets gång? I Lund ledde några dyra byggprojekt, tillsammans med att kommunen stod inför stora investeringsbehov, till att kommunen tog fram en ny process för lokalinvesteringar. Den nya processen har gett kommunens tjänstemän och politiker en större helhetssyn, lett till bättre dialog och smartare beslut. Den har också hjälpt kommunen spara in en hel del pengar.

L

unds befolkningen växer så det knakar, men befolkningen växer inte lika mycket i alla åldersspann. Det är de äldsta och yngsta åldersgrupperna som växer mest, medan gruppen yrkesarbetande inte fylls på i samma takt. Det innebär att behoven av förskolor, skolor och äldreomsorg ökar snabbt, samtidigt som skattekraften inte ökar i samma takt. För kommunen gäller det därför att väga behoven mot varandra och göra smarta investeringar.

Lokalförsköningen i Lund har tyvärr inte alltid upplevts som smart. Den har fått en hel del kritik i media och av kommunens politiker. För några år sedan var det några större projekt av den typ som inte byggs så ofta som blev betydligt dyrare än vad kommunens ledning först fått information om.

Lunds kommun har synkat processen för lokalinvesteringar med kommunens budgetprocess.

– Vårt arbetssätt var inte optimalt. Det innehöll en lång rad beslutspunkter, som ofta kom vid fel tidpunkt i processen. Ofta ställdes kommunstyrelsen inför att säga ja eller nej till ett projekt väldigt sent i processen. De hade inte möjlighet att påverka hur projektet skulle genomföras eller att undersöka om det fanns alternativ till investeringen, berättar Henrik Weimarsson, ekonomidirektör på Lunds kommun.

Började med övergripande mål
Lunds kommun valde att ta ett helhetsgrepp om sin lokalinvesteringsprocess.

– Vi behövde en ordentlig översyn för att säkra att vi tar rätt beslut och använder våra medel på bästa sätt, berättar Henrik.

En grupp om cirka 20 tjänstemän från olika förvaltningar arbetade tillsammans fram en ny tydligare process.

– Vi började med att sätta upp mål och syfte för processen. Det var väldigt bra, säger Henrik. En process kan inte täcka in alla aspekter. Därför är det viktigt med ett mål som pekar ut färdvägen även då det inte finns någon detaljerad beskrivning av hur man ska göra.

– Från början pratade vi olika språk, olika förvaltningar hade olika begrepp för samma sak. Det var också en del revirtänkande, att tjänstemännen värnade om "sina områden och "egna verksamhetens" behov. Efterhand hittade vi ett gemensamt språk och tilliten växte genom att vi alla arbetade mot samma mål.

Strävar efter helhetssyn

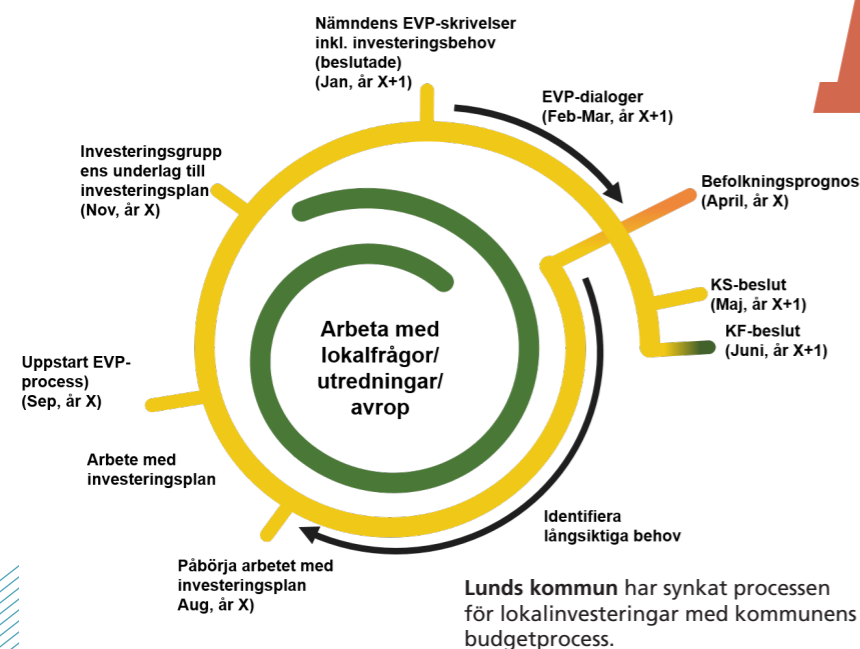
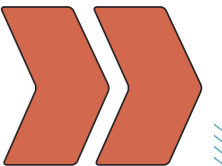
Kommunens ledstjärnor i processarbetet var att sträva efter kommunnytta och helhetssyn, använda mer standar-

Ombyggnaden av Östervångsskolan var ett av de första projekten som tog sig genom hela den nya processen.

diserade lösningar, utveckla en effektiv process som leder till bättre kontroll, ge kommunstyrelsen bättre helhetssyn och större möjlighet att påverka lokalinvesteringsbesluten tidigare i processen. Det var också viktigt att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan finansier, beställare och utförare.

Lunds kommun arbetade fram en processkarta som visar i vilken ordning de olika momenten kommer och ett årshjul som visar när på året de ska göras.

– Vi har synkat processen för lokalinvesteringar med kommunens

budgetprocess. Vi börjar tidigt med att studera befolkningsprognoser, identifiera långsiktiga lokalbehov och kartlägga befintlig kapacitet. Detta växer fram till en investeringsplan som är ett viktigt beslutsunderlag när kommunfullmäktige beslutar om budget och investeringsramar, berättar Henrik.

Två spår

Lunds kommuns process för lokalinvesteringar har fått två spår. Huvudspåret täcker de flesta och vanligast förekommande lokalinvesteringsprojekten, till exempel nya förskolor och grundskolor. Här har kommunen kunnat standardisera och effektivisera processen. Mer omfattande lokalinvesteringsprojekt och sådana som är mindre vanliga, ex. ny gymnasieskola, drivs på ett delvis annat sätt. För dessa projekt gör kommunen bland annat en fördjupad förstudie innan kommunstyrelsen tar beslut om hela investeringen.

Bättre dialog och kontroll

Varje lokalprojekt tar flera år att genomföra. Men nu har de första projekten tagit sig genom hela den nya processen - från planering tills att lokalen tas i bruk.

- Vi är mycket nöjda. Vi har fått en bättre dialog mellan förvaltningarna som ska använda lokalerna, serviceförvaltningen som ska bygga och underhålla lokalerna och kommunkontoret som arbetar med finansieringen och tar fram beslutsunderlag till kommunstyrelsen. Även dialogen med stadsbyggnadskontoret, som arbetar med

Henrik Weimarsson, ekonomidirektör, Lunds kommun

I några fall har lokalinvesteringsprocessen hjälpt oss att på ett tidigt stadium se hur lokalbehovet kan lösas utan nybyggnation.

detaljplaner, och tekniska förvaltningen, som arbetar med markförsörjning, har utvecklats väldigt positivt.

Det nya arbetssättet ger kommunstyrelsen bättre kontroll. De får information tidigare, och har större möjlighet att påverka både inriktning och kostnader. Genom att kommunen tagit ett helhetsgrepp om sina lokaler har de fått större insikt i var behoven ökar och var de minskar.

- I några fall har lokalinvesteringsprocessen hjälpt oss att på ett tidigt stadium se hur lokalbehovet kan lösas utan nybyggnation. Det har sparat kommunen stora pengar.

- Vi har också färre beslutspunkter än tidigare, men de kommer vid bättre tillfällen. Därför tar vi nu klokare beslut och gör bättre investeringar, säger Henrik.

Tar tid

Genom att varje projekt tar så långt tid, från att ett behov identifieras tills att en ny lokal är färdig att tas i bruk, har det

också tagit lång tid för processen att sätta sig.

- Det gäller att ha tålamod och vara uthållig, säger Henrik.

- Hade vi gjort om projektet idag, hade jag kanske förespråkat att vi skulle ha följt ett lokalinvesteringsprojekt parallellt med att vi tar fram processen. Då hade vi kunnat testa processen medan vi arbetar med den.

Lunds kommun planerar nu att ta fram en mer övergripande processkarta som gör processen mer tillgänglig för fler. Den ska användas för att sätta in nyanställda i processen, men även politiker och andra som behöver förstå processen i sin helhet.

- Processen fungerar mycket bra, men jag tycker att vi behöver kommunicera den nya processen bättre, menar Henrik. Vi behöver göra processen mer tillgänglig och mer begriplig för alla som berörs. Och det gör vi nu i nästa steg. □

SVENSKARNA TROR PÅ GRÖNARE STÄDER

Enligt Samhällsbarometern 2018 kommer vi i framtiden värdesätta att bo nära naturen kring större städer. Fler av oss kommer bo i självförsörjande hem och fler i gated communities. 2050 kommer spårvagnar och tunnelbanetåg vara självkörande. På gatorna blir det mindre trafik och små poddar som drivs av el eller solenergi. Endast sju procent av svenskarna tror på en framtid för bensinen. Många tror på att dela på grejor för miljöns skull. 70% tror på bildelning, 34% på att dela trädgårdar och 28% på cykelpooler. Nära 6 av 10 tror att vi kommer ha kontor och arbetsplatser i hemmet och nästan alla, 98%, tror att vi kommer arbeta mer på distans än vad vi gör idag.

Undersökningen visar också vad svenskarna önskar för framtiden. Vi vill se mer solceller, mer träd och grönska, fler trädgårdar på taken, fler cykelbanor och fler smarta fasader med inbyggd ventilation. Vi vill också se fler poliser och mer kameraövervakning.

Samhällsbarometern 2018 är gjord av teknik- och arkitektkoncernen Projektengagemang. 3000 svenskar har svarat på en webbenkät från Kantar Sifo.

Karriär för framtiden

Omkring 45 procent av det arbete som utförs idag kan i framtiden utföras av robotar, skriver SingularityHub. Det behöver dock inte betyda att vi går mot massarbetslöshet. Framtiden bjuder på en lång rad nya yrken och arbetsuppgifter:

- VR upplevelse designer
- Organ designer för 3D-printing
- Augmented reality arkitekt
- Neuro implantat tekniker
- Etikspecialist inom genmodifikation
- Digital detektiv
- Teknisk jurist
- Konsult inom kognitiv förbättring
- Yrken relaterade till fossilfri energi
- Stadsplanerare för smarta städer
- Designer för nollkonsumtions-hem
- Konsult som mäter energianvändning
- Hyperloop operatörer
- Ingenjörer för autonoma transportsystem

De yrken som finns idag och som kommer bli svårast att automatisera är yrken som innehåller, planering, mänsklig interaktion, kreativt arbete samt beslutsfattande.

Källa: SingularityHub.com

HÄLSOCHECK I BADRUMMET

Med framtidens teknik kommer vi kanske ha full koll på vår hälsa redan efter ett snabbt besök i badrummet. Enligt The Telegraph kommer framtidens badrum ha:

Speglar som ger dig en snabb hälsokontroll, uppmärksammar stress, andningsfrekvens och syresättning i blodet samt ger dagens hudvårdstips.

Badrumsvåg som visar body mass index, temperatur och blodtryck.

Elektrisk tandborste som säger till om du glömmet någon tand eller borstar för hårt, hjälper dig med munskölj och skickar data till din tandläkare.

Toaletter som analyserar sitt innehåll och berättar om du är gravid eller har någon infektion samt beräknar näringsvärdet på det du ätit.

Källa: The Telegraph

SKRÄDDARSYDD MAT EFTER BEHOV

2050 kommer våra matvaruaffärer vara fyllda med funktionell mat, med mat för olika åldersgrupper och för olika individuella behov, spår ett forskarlag på Volcani Center in Beit Dagan, Israel.

Kanske kommer vi använda digitala verktyg för att optimera vår lunchlåda med lagom dos vitaminer och fibrer för just den person som ska äta den.

Forskarlaget tror att en stor del av vår mat kommer skrivas ut i 3D-skrivare, alla får likadana energibars, men i den rikare delen av världen kommer varje person få en bar med skräddarsydd näring efter sina behov just nu. Övriga delen av världen får förlita sig på energibarer, kex och torkad mat ungefär som dagens astronauter gör.

Källa: Forbes.

Det nya arbetssättet ger kommunstyrelsen bättre kontroll.